

En klimat- och energipolitisk ram för perioden 2020–2030

Till näringsutskottet

Näringsutskottet beslutade den 6 februari att bereda miljö- och jordbruksutskottet tillfälle att lämna ett yttrande över meddelandet En klimat- och energipolitisk ram för perioden 2020–2030 (KOM(2014)15 slutlig), under förutsättning att detta meddelande hänvisas till näringsutskottet för granskning. Den 26 februari 2014 hänvisades meddelandet till näringsutskottet för granskning.

Miljö- och jordbruksutskottet har beslutat att yttra sig över de delar i meddelandet som rör utskottets beredningsområde. I yttrandet finns fyra avvikande meningar.

Utskottets överväganden

Inledning

Europeiska rådet beslutade i oktober 2009 och bekräftade i februari 2011 ett mål för EU att minska utsläppen av växthusgaser med 80–95 procent till 2050 för att tvågradersmålet ska kunna uppfyllas. Det klimat- och energipaketet fram till 2020 som Europeiska rådet beslutade om 2008 innehåller tre klimat- och energimål som ska uppnås till 2020: att minska utsläppen av växthusgaser med 20 procent, att andelen förnybar energi ska uppgå till 20 procent av energianvändningen och att öka energieffektiviteten med 20 procent.

Under 2011 presenterade kommissionen tre färdplaner fram till 2050 för klimat- respektive energiområdet samt för transportsektorn. Den 27 mars 2013 presenterade kommissionen sin grönbok om ett klimat- och energiramverk fram till 2030 med utgångspunkt i färdplanerna (KOM(2013) 169 slutlig). I kommissionens grönbok efterlystes synpunkter på vilken omfattning och struktur energi- och klimatmålen för 2030 bör ha.

Utskottet yttrade sig till näringsutskottet över grönboken i juni 2013 (2012/13: MJU5y).

Den 22 januari 2014 presenterade kommissionen ett meddelande om en klimat- och energipolitisk ram för perioden 2020–2030 (KOM(2014) 15 slutlig). Kommissionen anser att centrala inslag i en ny ram på klimat- och energiområdet fram till 2030 bör vara ett mål om minskning av utsläppen av växthusgaser på EU-nivå som delas rättvist mellan medlemsstaterna i form av bindande nationella mål, en reform av utsläppshandels-systemet, ett mål på EU-nivå för andelen förnybar energi och en ny europeisk styrningsprocess för energi- och klimatpolitiken på grundval av medlemsstaternas planer för konkurrenskraftig, säker och hållbar energi.

När det gäller målet om minskning av utsläppen av växthusgaser uppmanar kommissionen rådet och Europaparlamentet att senast i slutet av 2014 komma överens om att EU i början av 2015 ska åta sig att minska utsläppen av växthusgaser med 40 procent jämfört med 1990, som ett led i de förhandlingar som kommer att avslutas i Paris i december 2015. Detta mål bör enligt kommissionen fördelas mellan de sektorer som omfattas av EU:s system för handel med utsläppsrätter, och de som inte gör det, och bör vara kärnan i EU:s energi- och klimatpolitik till 2030. Målet för de sektorer som inte omfattas av systemet för handel med utsläppsrätter skulle fördelas mellan medlemsstaterna.

Av Europaparlamentets resolution av den 5 februari 2014 framgår att Europaparlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att ställa upp som bindande mål för EU att de inhemska växthusgasutsläppen ska minskas med åtminstone 40 procent jämfört med 1990 års nivåer fram till 2030. Parlamentet anser att ambitionsnivån måste stå i överensstämmelse

med att tvågradersmålet ska uppnås på ett kostnadseffektivt sätt och betonar att detta mål bör genomföras med hjälp av nationella mål för de enskilda staterna, där det tas hänsyn till varje enskild medlemsstats situation och möjligheter.

Miljö- och jordbruksutskottet har beretts tillfälle att yttra sig över kommissionens meddelande om en klimat- och energipolitisk ram för perioden 2020–2030 och tar i det följande ställning till de delar som berör utskottets beredningsområde.

Utskottets ställningstagande

Så som utskottet anförde i sitt yttrande 2012/13:MJU5y anser utskottet att ett 2030-ramverk bör beslutas så snart som möjligt. Det är viktigt att EU befäster sitt ledarskap och agerar kraftfullt och konstruktivt för att åstadkomma ett globalt klimatavtal i Paris 2015 som håller den globala uppvärmningen under två grader. För att visa ledarskap behöver EU besluta om klimatmål före det klimattoppmöte som FN:s generalsekreterare ska hålla i september 2014. Utskottet välkomnar därför kommissionens meddelande med förslag på ett samlat ramverk för klimat- och energipolitiken för 2030, men anser att ambitionsnivån behöver höjas. Utskottet uppmanar vidare EU att utarbeta och besluta om ramverket så snart som möjligt.

En starkt europeisk klimat- och energipolitik gör det möjligt för aktörer i näringslivet att fatta investeringsbeslut med utgångspunkt i välgrundade antaganden om exempelvis framtida utsläppspriser. Mot denna bakgrund bör ett bindande klimatmål för EU till 2030 beslutas så snart som möjligt. Så som utskottet tidigare har anförat ställer det sig bakom ett ambitiöst bindande klimatmål till 2030 som gör det möjligt att uppnå målet att minska utsläppen med 80 till 95 procent till 2050 på ett kostnadseffektivt sätt. Utskottet är medvetet om att det sätt bördefördelningen görs på får stor påverkan på varje medlemsstats andel av utsläppsminskningen. Utskottet ställer sig bakom kommissionens förslag om 40 procents utsläppsminskning inom EU förutsatt att bördefördelningen mellan medlemsländerna görs på ett kostnadseffektivt sätt. Utskottet välkomnar ett mer ambitiöst mål om det samtidigt inkluderar möjligheten till utsläppsminskningar i utlandet, förutsatt att andra utvecklade länder tar sin del av bördan i internationella förhandlingar. Att inkludera en möjlighet till utsläppsminskningar i utlandet bidrar till att utveckla en global utsläppsmarknad, positiva effekter för en hållbar utveckling, inte minst tekniköverföring och kapacitetsutbyggnad, samt ökar möjligheten att nå klimatmålen på ett kostnadseffektivt sätt.

Utskottet välkomnar också att kommissionen har lagt fram ett förslag om att upprätta en reserv för marknadsstabilitet för unionens utsläppshandelssystem (KOM(2014)20 slutlig). EU:s system för handel med utsläppsrätter är centralt för EU:s klimatpolitik och för att klara EU:s klimatmål – både på kortare och längre sikt. Det är därför mycket oroande att syste-

mets prissignal har blivit alldeles för svag för att styra mot de långsiktiga investeringar som nu behövs i hela Europa. Utskottet har tidigare anfört att det finns behov av att stärka systemets trovärdighet och dess prissignal (2013/14:MJU3). Så som kommissionen anför krävs ett tidigt beslut om att bygga om systemet till ett mer slagttåligt instrument för att systemet ska kunna främja koldioxidsnåla investeringar på ett effektivt sätt, till lägsta pris för samhället. Utskottet noterar att kommissionens förslag om att upprätta en reserv träder i kraft först 2021 och skulle därför vilja se konkreta förslag på hur handelssystemet och dess prissignal skulle kunna stärkas i närtid.

Utskottet vill även understryka att alla sektorer i ekonomin kommer att behöva bidra till kostnadseffektiva utsläppsminskningar inom EU. Central kompletterande politik på ett antal områden kan därför behöva utvecklas så som anförs i meddelandet.

Stockholm den 4 mars 2014

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Matilda Ernkrans

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Matilda Ernkrans (S), Bengt-Anders Johansson (M), Rune Wikström (M), Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Åsa Coenraads (M), Anita Brodén (FP), Sara Karlsson (S), Pyry Niemi (S), Christer Akej (M), Helena Leander (MP), Irene Oskarsson (KD), Jens Holm (V), Kristina Nilsson (S), Staffan Danielsson (C), Björn Söder (SD) och Gustav Schyllert (M).

Avvikande meningar

1. Avvikande mening (S)

Matilda Ernkrans (S), Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Sara Karlsson (S), Pyry Niemi (S) och Kristina Nilsson (S) anför:

För Socialdemokraterna är det självklart att Sverige ska agera för ett kraftfullt klimatarbete både i Sverige och internationellt.

EU-kommissionens förslag till nya klimatmål för 2030 innebär att EU sänker ambitionerna. Det finns emellertid en bred politisk majoritet i Europaparlamentet som stöder tre bindande mål för utsläppsminskningar, förnybart och energieffektivisering. Därför borde det vara ett självklart svenskt intresse att driva på processen för tre ambitiösa bindande mål.

Vi socialdemokrater hade gärna sett att EU fastställer ett ambitiöst, för medlemsstaterna bindande, utsläppsmål om 50 procents minskning till 2030 utan att inräkna inköp av flexibla mekanismer. Vi vill också markera att det är viktigt att de åtgärder som hittills vidtas för att undvika koldioxidläckage från den tunga industrin, t.ex. den svenska stål- och malmtillverkningen, måste finnas kvar till dess att en global utsläppsmarknad på detta område kan etableras.

Utskottets positiva inställning till förslag om inköp av klimatåtgärder i tredjeland är helt enkelt orealistisk av den enkla anledningen att tillgången på CDM (Clean development mechanism, mekanismen för ren utveckling) och JI (Joint implementation, gemensamt genomförande) vida understiger de mängder det skulle bli fråga om. Därtill kan läggas orimligheten i sådana inköp då idén med det nya klimatavtalet inom UNFCCC i Paris 2015 är att alla länder ska delta. Systemet med CDM och JI i Kyotoprotokollet byggde ju på att det bara var bilaga I-länderna som fick utsläppsreduktionskrav. Att öppna för förslag om inköp av klimatåtgärder i tredjeland leder också till den svåra frågan om vad som ska hända efter 2030. Att EU:s medlemsländer åläggs att köpa CDM och JI i all evighet för att täcka upp sina egna utsläpp rimmar inte med tvågradersmålet.

Vi socialdemokrater företräder också ett, för medlemsstaterna bindande, ambitiöst mål om 40 procent förnybar energi till EU 2030.

Vad det gäller ett mål för energieffektivisering i EU så anser vi att det ska fastställas ett ambitiöst bindande mål till 2030. Det är ett problem att kommissionen inte har presenterat ett förslag till mål. Vi anser att kommission ska återkomma med ett förslag på ett ambitiöst bindande mål för energieffektivisering till 2030. Vi noterar i detta sammanhang att Europaparlamentet föreslagit ett mål om 40 procent energieffektivisering till 2030, vilket behöver tas med i bedömningen.

Till utskottets ställningstagande vill vi socialdemokrater lägga att det är bra att redovisa och ha åtgärdsplaner för LULUCF, för att det är viktigt i klimatarbetet. Det finns dock en stor vetenskaplig osäkerhet redan om

utvecklingen av de naturliga sänkorna. Kolsänkor får inte vara ett sätt för Sverige eller andra EU-länder att komma undan nödvändiga utsläppsminskningar. Om även LULUCF-beräkningarna skulle inkluderas måste målen både i EU och nationellt anpassas för att inte ytterligare urholka klimatåtgärderna.

2. Avvikande mening (MP)

Helena Leander (MP) anför:

EU:s vägval om klimatmålen påverkar utvecklingen i hela världen. Om EU enas om en progressiv position ökar möjligheterna för EU att driva på för ett globalt, rättvist och bindande klimatavtal vid FN:s klimattoppmöte i Paris nästa år. Om EU däremot misslyckas med att visa ledarskap blir förhandlingarna i Paris svårare.

Om EU ska nå det övre spannet av målet på 80–95 procents utsläppsminskning till 2050, vilket är en anständighetsfråga om EU ska ta sin del av det globala ansvaret, är 40 procents utsläppsminskning till 2030 otillräckligt. Jag menar att målet bör vara 60 procents utsläppsminskning inom EU, utan brasklappar om bördefördelningens utformning. Därutöver är internationella klimatinsatser viktiga, inte minst genom FN:s Gröna fond, men det är inget som ska tillgodoräknas i utsläppsmålet.

Som komplement till utsläppsmålet behövs bindande (även för medlemsstaterna) mål om 45 procent förnybar energi och 40 procent energieffektivisering. I jämförelse med endast ett bindande mål skapar detta stora fördelar: EU-kommissionens analys pekar på över en halv miljon nya jobb, minskat beroende av importerad gas och kolkraft, lägre energikostnader och bättre folkhälsa.

Kolflöden från skog och annan markanvändning behöver vara en del av klimatpolitiken, men på grund av den stora vetenskapliga osäkerheten kring dessa flöden bör de regleras i ett separat åtagande.

När det gäller EU:s system för handel med utsläppsrätter (ETS, Emissions Trading Scheme) vill jag understryka vikten av åtgärder för att skärpa systemet i närtid. Det stora överskottet av utsläppsrätter måste permanent tas ur systemet för att handelssystemet ska fylla sin tilltänkta funktion.

3. Avvikande mening (SD)

Björn Söder (SD) anför:

En central uppfattning för Sverigedemokraterna är att eventuella bindande mål för att minska utsläppen av växthusgaser inte får äventyra vare sig de enskilda nationernas eller hushållens ekonomi. Det är nödvändigt att åtaganden inom EU i stället kopplas till ansträngningar att komma fram till bindande mål på global nivå. Vi anser det vara av största vikt att konkurrenskraften för såväl den svenska som den europeiska industrin inte försämras i den utsträckningen att koldioxidgenererande produktion flyttas till

länder med en mindre ambitiös klimatpolitik (s.k. koldioxidläckage) eller där andra miljöhänsyn, arbetsrätt och mänskliga rättigheter är åsidosatta. Mot bakgrund av att koldioxidutsläppen ökar markant på andra håll i vår omvärld anser vi att det bör göras en djupare konsekvensanalys av att en ambitiös klimatpolitik ensidigt förs i en begränsad del av världen. EU står trots allt bara för runt 11 procent av världens utsläpp medan resten av världen ökar utsläppen med motsvarande ett helt EU på mindre än fem år. Sverigedemokraterna tycker därmed att medlemsstaternas åtaganden inom den klimat- och energipolitiska ramen ska kunna justeras till faktiska internationella avtal som omfattar alla världens stora utsläppare såsom Kina, USA, Indien, Ryssland, Japan m.fl.

Påfallande ofta betyder en omställning till s.k. förnybar energi i realiteten höjda utsläpp av klimatgaser. Tyskland är ett tydligt exempel på detta där kolkraften byggs ut kraftfullt trots världens mest ambitiösa satsningar på sol- och vindkraft. I ljuset av detta är det smått absurt att kärnkraftens betydelse över huvud taget inte finns med i diskussionen. Att kärnkraften, som har de lägsta utsläppen av klimatgaser av alla tillgängliga energislag, i realiteten ställs vid sidan av det som kallas "förnybart" slår oerhört fel. Sverigedemokraternas mening är därför att kärnkraft ska likställas med s.k. förnybar energi.

EU kan mycket väl ta en ledande roll i internationellt samarbete gällande utsläpp av växthusgaser, men att EU ska gå före och ställa avsevärt hårdare krav på medlemsstaternas industri i förhållande till den globala marknaden ser vi som långsiktigt ohållbart. Sverigedemokraterna vänder sig således emot att Sverige och EU ensidigt beslutar om väsentligt större utsläppsminskningar av klimatgaser än vad som nås i internationella avtal. Europa är i det stora hela inte någon signifikant aktör, och även om Europas länder skulle nå nollutsläpp är den reella effekten av de globala utsläppen högst begränsad.

Sverigedemokraterna vänder sig med anledning av ovanstående emot att driva på för ytterligare kostsamma utsläppsminskningar i form av internationella krediter. Det råder dessutom oklarhet i fråga om vad en sådan politik får för nettoeffekter. Sveriges och Europas fokus bör i stället riktas mot energiforskning där målet är att nya energislag ska bli så billiga att de konkurrerar ut fossila bränslen.

Sverigedemokraterna har sedan tidigare angett att vi tycker att LULUCF ska ingå i medlemsstaternas mål om utsläpp av klimatgaser. Dock ser vi det som märkligt om medlemsstaterna efter förhandlingar endast kan tillgodoräkna sig nya förändringar av markanvändning. Utgångspunkten måste givetvis vara att fastställa nationernas faktiska nettoutsläpp med markanvändning inkluderat och sedan utgå från dessa nya siffror i samtliga beräkningar.

4. Avvikande mening (V)

Jens Holm (V) anför:

Utskottets ställningstagande inför antagandet av EU:s klimat- och energimål till 2030 är en missad möjlighet för Sverige att verka för att EU för en mer ambitiös klimat- och energipolitik. Utskottets ställningstagande innebär inte någon skärpning av EU-kommissionens förslag. Vi delar EU-kommissionens analys att politiskt uppsatta målsättningar ska göras helt och hållet inhemska, utan uppköp av internationella krediter med oklar klimat- och miljönytta.

Europa behöver länder som går före och tar klimatansvar. Därför lägger Vänsterpartiet fram följande mål: EU ska ha nollutsläpp vid senast 2050 och all energiproduktion ska då vara förnybar. Till 2030 vill Vänsterpartiet att utsläppen av växthusgaser ska minska med minst 60 procent, jämfört med 1990, och minskningarna ska göras inom Europa. Energiproduktionen ska 2030 bestå av minst 45 procent förnybar energi. Och vi vill ålägga alla verksamheter att energieffektivisera sin verksamhet med 40 procent. Givet att världens utsläpp fortsätter att öka och att Europa historiskt sett står för en stor del av den totala utsläppsmängden är detta att betrakta som minimikrav. Detta är målsättningar som vi också framfört i EU-parlamentet.

Vänsterpartiet föreslår också en grundläggande reform av EU:s handelssystem med utsläppsrätter, EU ETS (Emissions Trading Scheme). Handelssystemet ska vara EU:s viktigaste styrmedel för att minska utsläppen och för att priset för att smutsa ned ska bli högt. I dag, med en prisnivå på ca 40 kronor per ton, fungerar inte systemet. Vi välkomnar därför kommissionens förslag till åtgärder för att stärka handelssystemet, som vi ser som förslag i rätt riktning, men kommissionens förslag är inte tillräckliga. Vänsterpartiet vill ha ett lägre utsläppstak (dvs. en brantare, linjär utsläppskurva) som korresponderar med kravet om totala minskningar på 60 procent till 2030. Vi vill också ha ytterligare åtgärder i närtid (dvs. innan 2020) för att komma till rätta med problemet med överutbud av utsläppsrätter och det för låga priset på utsläppsrätter.

Vänsterpartiet ser också att det behövs kompletterande åtgärder på EU-nivå och det nationella planet för att minska utsläppen från t.ex. transportsektorn och jordbrukssektorn och vi skulle önska tydligare förslag på området.